

Návrh opatrení zameraných na pomoc ekonomike v súvislosti so šírením vírusu COVID-19

Materiál vznikol na základe podnetov prijatých od jednotlivých zamestnávateľských a podnikateľských zväzov a združení. Opatrenia uvedené v ňom sme sa snažili uviesť tak, aby každé v čo najväčšej miere zohľadňovalo viaceré pripomienky k rovnakej téme. Nie vždy sa to dalo a nie všetky bolo možné do materiálu uviesť pre ich prípadnú protichodnosť či výnimočnú podrobnosť. Viaceré témy a podnety sú uvedené v širšie koncipovaných opatreniach, aby sa v nich našlo čo najviac zohľadnených pripomienok.

Šírenie vírusu COVID-19 je v súčasnosti Svetovou zdravotníckou organizáciou považované za kontrolovateľnú pandémiu, ak štáty prijmú dostatočne razantné a prísne opatrenia s cieľom spomaliť a zvrátiť priebeh šírenia vírusu medzi obyvateľstvom, tak aby nevznikli predovšetkým nezvládnuteľné náporu infikovaných pacientov na zdravotnícke systémy a tým ich kolaps.

Vláda SR a ústredný krízový štáb SR prijali a prijímajú opatrenia na spomalenie šírenia vírusu COVID-19 v Slovenskej republike, ktoré možno považovať za adresné, rýchle a prísne aj v kontexte tempa prijímania takýchto opatrení v okolitých členských štátoch EÚ.

Napriek nutnosti týchto opatrení, spoločenskej zodpovednosti a priority chrániť zdravie a životy obyvateľstva, spôsobujú tieto opatrenia priame negatívne dopady na európsku aj domácu ekonomiku.

Obmedzenia a reštriktívne pravidlá pre podniky, ktoré prijala Vláda SR a ústredný krízový štáb SR, strmý pokles dopytu, nutnosť chrániť zdravie zamestnancov a spoločenská zodpovednosť podnikov, spôsobujú a ohrozujú likviditu a peňažný tok a prežitie podnikov a zamestnancov.

Tak, ako je pre zvládnutie tejto bezprecedentnej situácie nevyhnutné podporiť zdravotnícky systém a poskytovateľov zdravotnej starostlivosti je nevyhnutná aj podpora ekonomiky, podnikov a zamestnancov, ktorí sú zodpovední za životaschopnosť štátu a jeho elementárne fungovanie a zásobovanie. K uvedenému smerujú aj aktivity ostatných členských štátov EÚ a Európskej komisie, ktorá podľa dostupných informácií zmierňuje podmienky posudzovania štátnej pomoci.

V nadväznosti na uvedené Vláda SR predkladá nasledovné opatrenia pripravené v spolupráci s predstaviteľmi zamestnávateľských a priemyselných zväzov, podnikov.

Cieľom opatrení je urýchlene podporiť finančnú kondíciu, likviditu a peňažný tok podnikov a zamestnancov, zabrániť kolapsu podnikateľského prostredia a zachovať strategické a kritické procesy nutné pre zvládnutie šírenia vírusu COVID-19 so zachovaním stability a minimalizácie paniky.

Z dôvodu potreby urýchlenej reakcie zo strany Vlády SR je štruktúra predložených 31 opatrení delená na štyri nasledovné okruhy:

- I. Bezodkladne realizovateľné opatrenia, str. 2.
- II. Opatrenia vyžadujúce si legislatívnu úpravu, str. 4.
- III. Opatrenia zamerané na prevenciu a systém postupov pre podniky, str. 5.
- IV. Opatrenia podporujúce opätovný hospodársky rast, str. 6.

I. Bezodkladne realizovateľné opatrenia.

1. Prostredníctvom SZRB a EXIMBANKY poskytnúť **krátkodobé bezúročné úvery pre podniky** – na preklopenie obdobia núdzového stavu. Osobitne zohľadniť zraniteľnosť mikro, malých a stredných podnikov.
2. **Odklad povinnosti podať riadne daňové priznanie pre fyzické a právnické osoby**, z doterajšieho 31. 3. 2020 na 30. 6. 2020 na základe oznámenia daňového subjektu, a to aj v prípade ak bolo daňové priznanie podané v riadnom termíne.
3. **Odklad povinnosti zaplatiť daň všetkými daňovníkmi do 30. 6. 2020** a zároveň oslobodiť podanie žiadosti o povolenie odkladu platenia úhrady dane od správnych poplatkov. Odpustiť pokuty za oneskorené platby.
4. **Odklad podania daňového priznania DPH a lehoty na zaplatenie DPH na základe oznámenia daňového subjektu.** V oblasti DPH sa navrhuje zaviesť rovnaký mechanizmus odkladu formou oznámenia, nie žiadosti. S oznámením je zároveň automaticky spojený odklad platenia dane.
5. **Predĺženie lehôt na daňové kontroly a miestne zisťovania - najmä v úkonoch, ktoré predpokladajú osobné stretnutia, vypočutia svedkov, ústne pojednávania a predvolania a nahliadanie do spisu.** Rovnako sa navrhuje predĺženie lehôt, ktoré v dôsledku karanténnych opatrení nie je možné vykonať v pôvodne stanovených termínoch.

Zabezpečiť kontrolu lehôt plnenia všetkých finančných záväzkov štátu voči firmám, vrátane splatných vystavených faktúr a vratiek DPH.
6. **Odpustiť úroky z omeškania z oneskoreného platenia preddavkov daň z príjmov, ak nedoplatok vznikne v týchto mesiacoch a je uhradený v lehote do konca roka.** Taktiež v prípade žiadosti o platenie preddavkov na daň z príjmov inak by správca dane mal možnosť vydávať rozhodnutia na dlhšie obdobie napr. do konca roka namiesto na tri mesiace (čo je dnes bežnou praxou).
7. **Odklad úhrady všetkých povinných platieb sociálnych a zdravotných odvodov za obdobie od marca 2020 do júna 2020 (3 mesiace) pre právnické osoby a SZČO.** Výška dočasne odložených platieb bude následne rozpočítaná do nasledujúcich 18 mesiacov - počnúc od júla 2020 najneskôr do decembra 2021.

8. **Úplne oslobodenie miezd zamestnancov od sociálnych, zdravotných odvodov a dane z príjmu u tých zamestnávateľov, ktorí nemôžu alebo nedokážu pridelovať zamestnancom prácu z dôvodu dodržiavania príkazu zastavenia/zatvorenia prevádzky z dôvodu preventívnych karanténnych opatrení alebo poklesu objednávok v priamej súvislosti s nimi.**
9. **Predĺženie lehoty na zaplatenie colného dlhu na 30 - 45 dní pre dovozcov suroviny pre výrobu z tretích krajín.** Aktuálna lehota je 10 dní od vyclenia, pričom v prípade nezaplatenia colného dlhu DÚ môže okamžite uvaliť exekúciu na účet spoločnosti.
10. **Automatické predĺženie platnosti technickej kontroly a emisnej kontroly pre vozidlá, ktorým sa skončila platnosť technickej kontroly a emisnej kontroly od 13. 3. 2020 (vrátane) o tri mesiace, do 12. 6. 2020.** Zároveň zabezpečiť, aby neabsolvovanie povinnej kontroly technického stavu a/alebo emisnej kontroly vozidla v období od 13. 3. 2020 do 12. 6. 2020, nebolo považované za porušenie povinností držiteľa vozidla a oneskorenie vykonania technickej alebo emisnej kontroly nebolo penalizované.
11. **Financovanie nákladov na podporované technológie výroby elektriny (OZE, VÚKVET, ako aj hnedé uhlie) zo štátneho rozpočtu počas obdobia marec 2020 – december 2020, čím by sa zabezpečilo zníženie TPS a v konečnom dôsledku aj koncovej ceny elektriny pre FO a PO – mimo už existujúcej úľavy TPS (aktuálne je vyhlásená výzva MH SR).**
12. **Rokovanie s bankovým a finančným sektorom o možnostiach odkladu splátok úverov, hypotekárnych úverov a leasingov bez negatívneho záznamu pre dlžníka v registri a o možnostiach odkladu splácania úrokov a istiny úverov tak pre fyzické osoby (zamestnancov), ako aj právnické osoby.**

Rokovať tiež o možnosti zavedenia špecificky vytvoreného bankového produktu, ktorý pomôže firmám prekonať nepriaznivú finančnú situáciu spôsobenú negatívnymi dopadmi protivírusových opatrení. **Na tieto účely odpustiť bankám proporcionálne platenie bankového odvodu. V súvislosti s krytím škôd spôsobených epidémiou je možné uvažovať nad vyňatím poisťovní spod odvodu podľa zákona o osobitnom odvode v regulovaných odvetviach a ako aj uvažovať nad zrušením či odkladom samostatnej poisťnej dani.**
13. **Rokovanie s dodávateľmi energií za účelom oslobodenia podnikateľských subjektov od platenia pokút za nedodržanie dohodnutého diagramu spotreby elektrickej energie.**
14. **Oslobodenie spoločnosti od platenia pokút, ak nemôžu včas splniť verejnú zákazku.**
15. **Obmedzenie výkonu nových a plánovaných kontrolných činností podnikov a podnikateľov minimálne do júna 2020 (s výnimkou kontrol priamo týkajúcich sa dodržiavania povinností súvisiacich s vírusom COVID -19). S tým súvisí aj pozastavenie pokút.**

16. Rokovanie na úrovni EÚ o umožnení čerpania prostriedkov EŠIF zo súčasného obdobia na krytie dopadov krízy a sanáciu ekonomiky.

II. Opatrenia vyžadujúce si legislatívnu úpravu.

17. Zmena v podmienkach OČR. Z dôvodu uzavretia škôl sa prirodzene zvýšilo čerpanie OČR, čo spôsobilo výpadok časti pracovnej sily v podnikoch, keďže jeden z rodičov musí zostať doma s deťmi a je nevhodné deti nechať u starých rodičov. Preto sa navrhuje zaviesť:

- a. Ak dieťa má 2 rodičov, jeden z nich ostáva doma s tým, že ostane na špeciálnom PN, dostáva 80 % svojho priemerného platu a od prvého dňa platí PN-ku Sociálne poisťovňa.
- b. Ak dieťa má 1 rodiča (alebo obaja rodičia sú zdravotníci, či pracujúci, ktorí nemôžu opustiť pracovné miesto) štát prideli mesačný peňažný voucher na opatrovateľské služby, ktorý je možné uplatniť výlučne na tento účel.

18. Zavedenie nového inštitútu s názvom “Karanténna práceneschopnosť”. Je potrebné upraviť podmienky nároku na nemocenské tak, aby bol nárok na nemocenské v prípade nariadeného karanténneho opatrenia vyplácaný už od prvého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti Sociálnou poisťovňou.

19. Zjednodušiť podmienky poskytovania a parametre príspevku na udržanie pracovného miesta a umožniť jeho poskytovanie aj pre MSP a SZČO. Je potrebné upraviť schému príspevku z de minimis na veľkú schému štátnej pomoci a skrátiť lehotu z 3 mesiacov na okamžitú možnosť podávania žiadosti, prípadne prijať ďalšie úpravy inšpirované zahraničím a návrhmi podnikateľského sektora.

Prípadne prijať osobitný zákon o náhrade mzdových výdavkov (vrátane zdravotných a sociálnych odvodov) v zmysle ktorého, po vzore Dánska či Belgicka, budú zamestnávateľom nahradené celkové mzdové výdavky vynaložené počas nariadenej či dobrovoľnej odstávky výroby do výšky 75 % celkových mzdových výdavkov na základe ich reálneho vyčíslenia mimo schém štátnej pomoci – opatrenie navrhujeme zaradiť do II. okruhu, t. j. opatrenia vyžadujúce si legislatívnu úpravu.

20. V súvislosti s nedostatkom dezinfekčných prostriedkov zmeniť vyhlášku č. 538/2011 Z. z.1 a to tak, že sa až do odvolania udelí výnimka z uplatňovania ust. § 2 ods. 2 Prílohy č. 2 čísiel 5 a 6 spôsobom udelenia výnimky z povinnosti denaturovania – denaturačným činidlom benzínom lekársnym.

Uvedená výnimka by sa vzťahovala len na podnik na výrobu liehu, ktorý má zároveň povolenie na prevádzkovanie daňového skladu a len pre použitie na území SR.

¹ Vyhláška č. 538/2011 Z. z. o povolených denaturačných prostriedkoch ich ustanovených množstvách na denaturáciu liehu, o požiadavkách na denaturáciu liehu a manipuláciu s denaturovaným liehom, o požiadavkách na jeho vlastnosti a o určenom účele použitia denaturovaného liehu.

V podniku na výrobu liehu je totiž zabezpečená v súlade so zákonom č. 530/2011 Z. z. trvalá prítomnosť správcu dane a tým aj zabezpečená kontrola zo strany správcu dane pri výrobe a nakladaní s takýmto liehom.

Máme za to, že súčasná situácia, vyvolaná šírením koronavírusu, odôvodňuje zľaviť zo súčasných prísnych požiadaviek na denaturáciu liehu a umožniť na dezinfekčné účely použiť aj nedenaturovaný lieh, zriedený na 70 %.

Navrhuje sa, aby príjemcom takéhoto nedenaturovaného liehu mohli byť právnické osoby a takýto lieh bude predmetom zákazu následného predaja, resp. obchodu s ním, t. z. subjekt by ho mohol používať len pre vlastnú potrebu. Jeho výdaj konkrétne identifikovanému odberateľovi by prebiehal za prítomnosti správcu dane.

III. Opatrenia zamerané na prevenciu a systém postupov pre podniky.

21. Koordinovať a zabezpečiť dodávky energií, zabezpečiť minimálnu dopravnú obslužnosť, prepravu a koordinovať odpadové hospodárstvo, ako aj celoplošné zásobovanie potravinami. Zabezpečiť chod strategických výrobných podnikov a podnikoch kritickej infraštruktúry a IT infraštruktúry, v ktorých technologický proces neumožňuje prerušiť výrobu (napr. sklárne, hlinikárne, chemické podniky). Na tento účel v nevyhnutných prípadoch a po súhlase príslušných orgánov umožniť karanténne opatrenia na pracovisku.

22. Vytvoriť na webových kontaktných miestach pre podnikateľov rozcestník s užitočnými odkazmi a dokumentmi. Informovať podniky ako majú postupovať vo výrobných procesoch v súvislosti s nariadeniami krízového štábu a šírením vírusu COVID-19, pripraviť manuály ako postupovať s prípravou pracoviska a pracovnoprávnymi súvislosťami pre zamestnávateľov a zamestnancov.

Okrem odkazov na gestorov jednotlivých oblastí s detailnými informáciami, bude obsahovať tiež potrebné telefónne čísla, kontakty na zdravotné poisťovne, odkazy na informačné materiály na stiahnutie či uznesenia vlády. **Vytvoriť FAQ so životnými situáciami a ich riešeniami pre podnikateľov, ktorý sa bude priebežne aktualizovať.**²

23. Pripraviť automatizovaný CHATBOT³ k všetkým opatreniam pre podnikateľov a uviesť ho na relevantných web stránkach. Chatbot poskytne základné informácie pre podnikateľov a niektoré situácie.

² Inšpirovať sa možno ČR a MPO na webe: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/podrobnejsi-rozcestnik-v-kontextu-s-koronavirem--253458/>

³ Ide o počítačový program, ktorý simuluje ľudskú konverzáciu alebo chatovanie (četovanie) prostredníctvom umelej inteligencie. Funguje v konverzačnom prostredí ako sú messaging aplikácie alebo hlasoví asistenti. Simuluje konverzáciu obvyklú medzi ľuďmi na základe stanovených pravidiel, rozhodovacieho stromu alebo

24. V podnikoch, majúcich strategický význam pre chod a zásobovanie štátu, zabezpečiť urýchlené testovanie zamestnancov na COVID-19 tak, aby karanténne opatrenia nespôsobili nadmerný výpadok pracovnej sily, kolaps podniku a ohrozenie zásobovania či výrobného procesu v podniku so strategickým významom.

25. V súvislosti s dostupnými technicko-informačnými prostriedkami (monitoring SIM kariet a pod.) vytvoriť databázu osôb s pozitívnou cestovateľskou anamnézou a podozrením na COVID-19, ktorí sú toho času alebo majú byť po príchode na územie SR v povinnej 14 dňovej karanténe.

Uvedenú databázu sprístupniť strategickým zamestnávateľom, energetickým podnikom, polícii SR, a každej nemocnici a poliklinike, či zariadeniu poskytujúcemu zdravotnú starostlivosť!

26. Vzhľadom na globálnu a regionálnu hrozbu narušenia dodávateľsko-odberateľských vzťahov aktívne zo strany SBA a SARIO sledovať vývoj v jednotlivých odvetviach a spolupracovať a zhromažďovať údaje o potrebách zasiahnutých spoločností tak na strane dodávateľov ako aj odberateľov.

Účelom je zabezpečiť ad hoc dočasné sieťovanie pri výpadku dodávateľa alebo odberateľa, či sledovanie a uľahčenie TRANZITU pre dodávky a odbery tovaru v strategických odvetviach a výrobe.

27. Vzhľadom na preťaženie telefónnu a dátovú sieť umožniť prednostné spojenie pre SIM karty strategických a energetických podnikov zabezpečujúcich fungovanie kritickej /energetickej/ infraštruktúry.

28. Slovenská pošta - automaticky predĺžiť dobu uloženia doporučených zásielok do ukončenia mimoriadnej situácie plus týždň.

29. Štatistický úrad a ostatné orgány a organizácie štátnej a verejnej správy, ktoré vyžadujú plnenie rôznych oznamovacích a reportingových povinností - odpustiť na obdobie do ukončenia stavu núdze vyžadovanie štatistických výkazov a možné sankcie za nedodanie informácií. Obzvlášť sa to týka výkazov ohľadom štatistik zamestnanosti.

IV. Opatrenia podporujúce opätovný hospodársky rast

30. Upraviť, po vzore iných štátov, možnosť odpisu daňovej straty tak, aby sa odpis daňovej straty nelimitoval žiadnym spôsobom (Rakúsko), prípadne limitoval len určitým obdobím (Česká republika - 7 rokov).

čiasťočným zapojením prvkov umelej inteligencie ako strojové učenie, počítačové porozumenie a pracovanie ľudského jazyka. Chatbot dokáže v reálnom čase komunikovať s veľkým množstvom užívateľov naraz a navyiac s každým personalizovane.

31. Podpora investovania v súkromnom sektore prostredníctvom zrýchleného daňového odpisovania a prostredníctvom nástrojov SIH, EIB a SBA.